

Верховний
Суд

Касаційний господарський суд

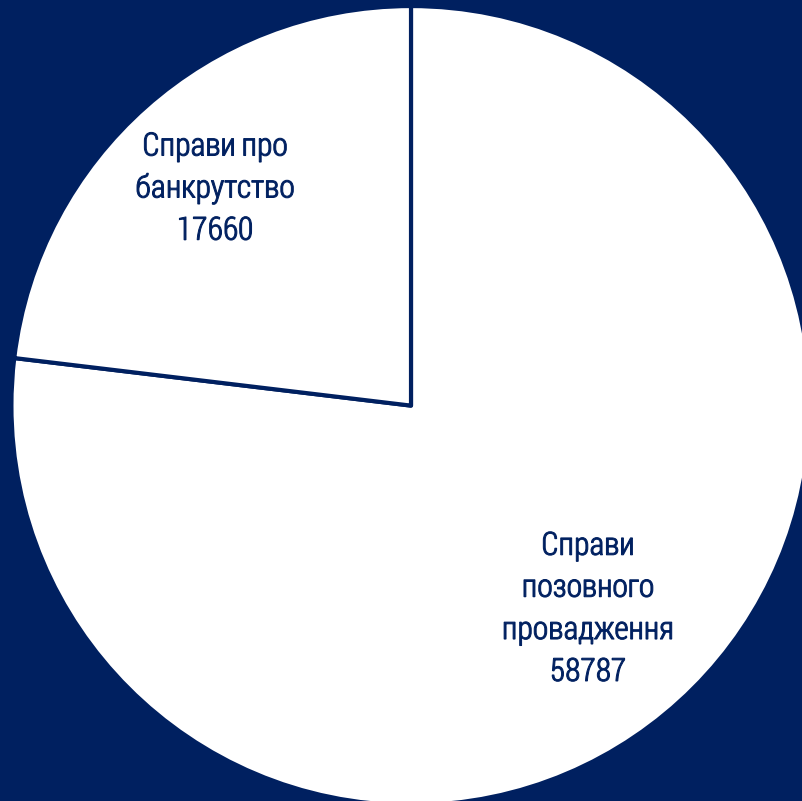
Стан розгляду справ про банкрутство напередодні
введення в дію Кодексу України з процедур
банкрутства

21 жовтня 2019 року введено в дію Кодекс України з процедур банкрутства (далі – Кодекс), а Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі – Закон) втратив свою чинність.

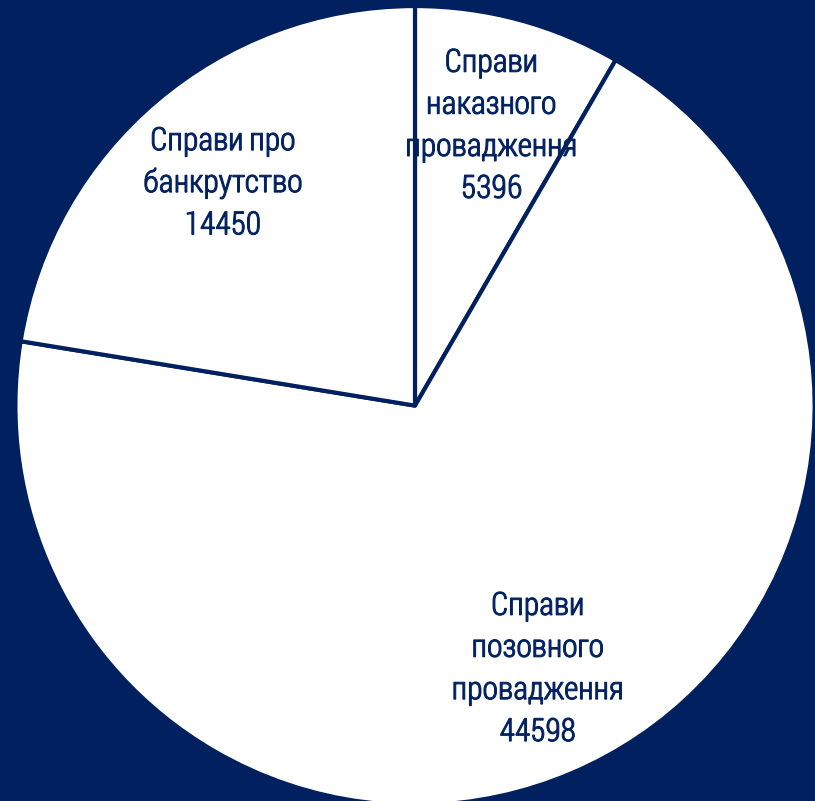
Господарським судам необхідно здійснювати розгляд справ про банкрутство відповідно до нових правил передбачених Кодексом.

I. Загальний стан розгляду справ у порядку господарського судочинства (в т.ч. справ про банкрутство).

СТРУКТУРНІ ПОКАЗНИКИ
РОЗГЛЯНУТИХ ГОСПОДАРСЬКИХ
СПРАВ У 2017 РОЦІ

СТРУКТУРНІ ПОКАЗНИКИ
РОЗГЛЯНУТИХ ГОСПОДАРСЬКИХ
СПРАВ У 2018 РОЦІ

Структурні показники розглянутих господарських справ у 2017 та 2018 роках наведено у таблиці 1.

Таблиця 1*

Категорії справ	Кількість справ за 2017 рік	%, питома вага	Кількість справ за 2018 рік	%, питома вага
Справи наказного провадження			5 396	8,4
Справи позовного провадження, з них:	58 787	76,9	44 598	69,2
договірні зобов'язання	42 417	55,5	31 358	48,7
недоговірні зобов'язання	3 496	4,6	2 805	4,4
корпоративні відносини	992	1,3	856	1,3
земельні відносини	3 916	5,1	3 157	4,9
захист права власності	1 384	1,8	929	1,4
інші господарські справи	6 582	8,6	5 493	8,5
Справи про банкрутство	17 660	23,1	14 450	22,4
УСЬОГО	76 447		64 444	

* Огляд даних про стан здійснення правосуддя у 2018 році / Судова влада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://court.gov.ua/userfiles/media/media/ogl_2018.pdf.

У структурі господарських справ переважають майнові спори, що виникають при виконанні договірних зобов'язань.

Друге місце у структурі господарських справ займають справи про банкрутство – 23,1 % у 2017 році та 22,4 % у 2018 році. Проте із року в рік кількість справ про відновлення платоспроможності боржників або визнання їх банкрутами зменшується.

Звертаємо увагу!

Новелою Кодексу є детальне, на відміну від Закону, врегулювання порядку розгляду спорів, у яких однією зі сторін є боржник. Частиною другою статті 7 Кодексу передбачено концентрацію розгляду господарським судом у межах справи про банкрутство всіх майнових спорів за участю боржника незалежно від того, якою стороною спору він є (відповідачем чи позивачем) і це вимоги до боржника або його позови про витребування майна, відшкодування шкоди тощо.

На відміну від Закону, положеннями Кодексу не встановлено жодних винятків щодо спорів, розгляд яких концентрується в межах справи про банкрутство.

Крім того, у межах справи про банкрутство підлягають розгляду спори щодо інших вимог до боржника (тобто будь-які немайнові спори, що виникають як з приватних, так і з публічних правовідносин, у яких відповідачем є боржник). При цьому перелік таких вимог законодавцем не обмежено.

Отже, із введенням в дію Кодексу структура господарських справ зазнає суттєвих змін. Більше того, в межах справи про банкрутство розглядатимуться спори, які наразі розглядаються в порядку іншого судочинства.

II. Кількість суддів місцевих та апеляційних господарських судів, які спеціалізуються на розгляді справ про банкрутство.

Кількість суддів господарських судів, які спеціалізуються на розгляді справ про банкрутство, наведено у таблиці 2.

Таблиця 2*

Центральний АГС – 9 суддів	Північний АГС – 7 суддів
ГС Дніпропетровської області – 5 суддів ГС Запорізької області – 5 суддів ГС Кіровоградської області – 3 судді	ГС Київської області – 5 суддів ГС Сумської області – 3 судді (1 суддя перебуває у відраженні для здійснення правосуддя в ГС ХВ строком на один рік з 14.06.2019 до 13.06.2020) ГС Черкаської області – 10 суддів ГС Чернігівської області – 4 судді ГС міста Києва – 6 суддів
Західний АГС – 3 судді	Південно-західний АГС – 4 судді
ГС Івано-Франківської області – 6 суддів ГС Львівської області – 4 судді ГС Тернопільської області – 3 судді ГС Чернівецької області – 3 судді ГС Закарпатської області – 2 судді	ГС Миколаївської області – 3 судді ГС Одеської області – 5 суддів ГС Херсонської області – 5 суддів
Північно-західний АГС – 10 суддів	Східний АГС – 13 суддів
ГС Вінницької області – 3 судді ГС Волинської області – 5 суддів ГС Житомирської області – 4 судді ГС Рівненської області – 13 суддів ГС Хмельницької області – 4 судді	ГС Донецької області – 4 судді ГС Луганської області – 3 судді ГС Полтавської області – 4 судді ГС Харківської області – 7 суддів

* Дані надано господарськими судами на запит Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду станом на вересень 2019 року.

Загальна кількість суддів у господарських судах, які спеціалізуються на розгляді справ про банкрутство становить 165 суддів (з них у місцевих господарських судах – 119 суддів, а в апеляційних господарських судах – 46 суддів).

Звертаємо увагу!

Зважаючи на передбачене Кодексом запровадження концентрації розгляду спорів, стороною в яких є боржник, у межах справи про банкрутство, з введенням його в дію постає питання про можливе збільшення кількості суддів, які спеціалізуються на розгляді справ про банкрутство, та підвищення їх компетенції щодо спорів інших судових юрисдикцій.

III. Інформація щодо справ про банкрутство, що перебувають у провадженні місцевих та апеляційних господарських судів.

Кількісні показники щодо справ про банкрутство, що перебувають у провадженні господарських судів, наведено у таблиці 3.

Таблиця 3*

Кількість справ про банкрутство		
УСЬОГО		3 369
Відкрито за заявою	кредиторів	2407
	боржників	962
Перебування на стадії судових процедур	розпорядження майном боржника	406
	мирова угода	46
	санация боржника	154
	ліквідація банкрута	2 763

* Дані надано господарськими судами (крім ГС Закарпатської області) на запит Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду станом на серпень 2019 року.

Переважна більшість справ перебуває на стадії ліквідації банкрута – 2 763 справи, що становить 82 % від загальної кількості справ; на стадії розпорядження майном боржника – 406 справ, або 12 % від загальної кількості справ. Кількість справ, у яких триває процедура санації боржника, становить 154 справи (4,6 %). Припинено провадження у 46 справах (1,4 %) з підстав затвердження судом мирової угоди.

Звертаємо увагу!

На відміну від Закону в редакції 2011 року, яким встановлювалося, що його положення застосовуються господарськими судами під час розгляду справ про банкрутство, провадження в яких відкрито після набрання ним чинності, Кодекс передбачає абсолютно інший підхід. Так, з дня введення в дію Кодексу подальший розгляд справ про банкрутство здійснюватиметься відповідно до положень цього Кодексу незалежно від дати відкриття провадження у справі про банкрутство.

Справи про банкрутство, що перебувають на стадії судових процедур розпорядження майном боржника чи ліквідації банкрута

Розпорядження майном боржника

*406 справ**

Ліквідація банкрута

*2 763 справи**

** Дані надано господарськими судами (крім ГС Закарпатської області) на запит Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду станом на серпень 2019 року.*

У справах про банкрутство, які на день введення в дію Кодексу перебуватимуть на стадії судових процедур розпорядження майном боржника чи ліквідації банкрута, провадження продовжуватиметься відповідно до Кодексу.

Справи про банкрутство, що перебувають на стадії судової процедури санації боржника

Санація боржника
154 справи*

** Дані надано господарськими судами (крім ГС Закарпатської області) на запит Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду станом на серпень 2019 року.*

У справах про банкрутство, які на день введення в дію Кодексу перебуватимуть на стадії судової процедури санації боржника, провадження продовжуватиметься відповідно до Закону.

Перехід до наступної судової процедури та подальше провадження у таких справах здійснюватиметься відповідно до Кодексу.

Справи про банкрутство, провадження у яких припинено з підстав затвердження судом мирової угоди

Мирова угода
46 справ*

**Кількісний показник наведено станом на серпень 2019 року, у ньому не враховано справ про банкрутство, у яких провадження припинено з підстав затвердження мирової угоди в минулі роки в яких строк виконання мирової угоди не закінчився.*

На відміну від Закону, Кодекс не встановлює такої судової процедури як мирова угода.

Кодексом не передбачено можливості застосування положень Закону у справах про банкрутство, провадження у яких закрито у зв'язку із затвердженням мирової угоди, зокрема щодо оскарження ухвали про закриття провадження у справі про банкрутство у зв'язку із затвердженням мирової угоди, визнання недійсною чи розірвання мирової угоди, пред'явлення кредитором своїх вимог до боржника.

Звертаємо увагу!

З введенням в дію Кодексу існуватиме правова прогалина. Без спеціального правового регулювання залишаться питання захисту прав та інтересів кредиторів у разі неналежного виконання боржником мирової угоди чи порушення цією угодою прав та інтересів інших осіб.

IV. Справи про банкрутство окремих категорій боржників.

Закон та Кодекс містять окремий розділ, яким врегульовано особливості відносин, пов'язаних з банкрутством окремих категорій боржників.

Проте відповідні розділи Закону та Кодексу передбачають різне коло таких боржників і відмінності у регулюванні особливостей їх банкрутства.

Категорії боржників, особливості банкрутства яких не передбачені положеннями Кодексу, на відміну від Закону

Суб'єкти підприємницької діяльності, що мають суспільну, іншу цінність або особливий статус

*398 справ**

Сільськогосподарські підприємства

*121 справа**

Боржники, що ліквідуються власником

*783 справи**

Відсутні боржники

*59 справ**

**Дані надано господарськими судами (крім ГС Закарпатської області) на запит Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду станом на серпень 2019 року.*

З огляду на те, що Закон втрачає чинність з введенням в дію Кодексу, а подальший розгляд справ про банкрутство здійснюється відповідно до положень Кодексу незалежно від дати відкриття провадження у справі про банкрутство, можна дійти висновку про подальше провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників: суб'єктів підприємницької діяльності, що мають суспільну, іншу цінність або особливий статус (стаття 85 Закону); боржників, що ліквідуються власником (стаття 95 Закону); відсутнього боржника (стаття 52 Закону в редакції до 19.01.2013) – за правилами Кодексу в загальному порядку.

Категорії боржників, щодо особливостей банкрутства яких існують відмінності регулювання положеннями Кодексу та Закону

Інститути спільного інвестування
*8 справ**

Державні підприємства та підприємства, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків
*214 справ**

Фізичні особи
*181 справа**

**Дані надано господарськими судами (крім ГС Закарпатської області) на запит Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду станом на серпень 2019 року.*

З огляду на те, що Закон втрачає чинність з введенням в дію Кодексу, а подальший розгляд справ про банкрутство здійснюється відповідно до положень Кодексу незалежно від дати відкриття провадження у справі про банкрутство, можна дійти висновку про подальше провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників: інститутів спільного інвестування (стаття 88 Закону); державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків (стаття 96 Закону); фізичних осіб (статті 90–92 Закону) – за правилами Кодексу з урахуванням особливостей, передбачених Кодексом.

Звертаємо увагу!

На відміну від Закону, Кодексом запроваджується «добровільний» інститут банкрутства боржника – фізичної особи або фізичної особи – підприємця, що є його правом, а не обов'язком.

Зважаючи на істотну зміну правового регулювання банкрутства фізичних осіб, вирішення потребує питання щодо можливості господарських судів здійснювати подальший розгляд справ про банкрутство фізичних осіб, відкритих відповідно до положень Закону.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!